

Mesék az ezertó országából. Ez az izlésesen és szép rajzokkal díszített könyv Anni Swan-nak, a finn íróőnének tizenkét meséjét tolmácsolja Sebestyén Irén fordításában. Előre meg kell vallanunk, hogy ezek a mesék a magyar gyermeknek egészen idegen mesevilágot éreztetnek. Ezt az idegenséget azonban nem írhatjuk pusztán az északi képzeletvilág és a miénk eltérő voltának számlájára, hiszen Andersen meséi is északon születtek, mégis magunkévá tudtuk tenni elképzelését. Valahol másutt kell keresnünk ennek az idegenszerűségnek az okát.

Anni Swan meséin erősen érzik az írói kiterveltség. Szinte azt lehetne mondani, hogy a tizenkét mese (alig egy-kettő kivételével) egyetlen alapeszmét hordoz. Ez az alapeszme pedig valami rejtelmes és homályos paralelizmusból táplálkozik, mely az ember és a természet erői között áll fenn. Mesevilága erősen kettéoszlott: ember és természet alkotja s éppen ebben a kettéválasztásban van valami idegenség a mi számunkra, amikor gyermekmeséket várunk. Ez a mesevilág már erősen racionalisztikus színezetű, sőt némi halvány pesszimizmus is lappang mögötte, hiszen Anni Swan szerint ennek a kettéoszlott világnak a lényeit titokzatos sóvárgás vonja egymás felé, de egyesülni nem tudnak. A rút denevérkirály a szépséges ember-királykisasszonyt akarja nőül venni, a Tengerasszony földi fiúcskát rabol magának gyermekül, a Vízimanó a halászlányba szerelmes, a Vízikirály leánya egy halászfíúnak árulja el a vizek életének titkát és ezzel romlásba dönti apja birodalmát és a maga életét is, a Tengerkirálynő emberek közt nevelteti fiát: ezek és ilyenfélék azok a párhuzamos motivumtengelyek, amelyek körül Anni Swan meséi forognak.

Tagadhatatlan, hogy mély és művészi gondolat rejlik ebben a párhuzamosságban, hiszen ez nem egyéb, mint annak mesébe jelenítése, hogy a természetté és emberré kettéoszlott világ mindegyik fele a másikba törekszik áthasonulni, hogy valami boldog ősi egységet hozzon létre. Igen ám, de a gyermeki fantázia éppen ezt a naiv egységet látja a világban, számára még alig van külön emberi és külön természeti valóság, nem látja még azt a

két ellentett pólust, mely Anni Swan meseképezetében hiába vonzza egymást. Röviden szólva: a gyermek naiv meselátásának hiányát érezzük ebben a könyvben. — Mesélőkészése különben igen jó.

Bizonyos feszes irodalmiság húzódik végig a fordítás stílusán. Az egyik mese tündére „sajátkezűleg“ faragja sípját, a másikban a kis hősnőnek meg kell fonnia a „kiszabott mennyiséget“, másutt a konyhó az „erdő mélyében“ áll. Nem igen magyaros cím: „A tenger királynője és az ő fia“; nem magyaros mesei stílfordulat: „országot-világot bejárni“; a magyar mesében „világot látni“ indul el a hős, vagy egyszerűen „világgá megy“. A mesekezdő sorok kerekerei olykor nehezen forognak. Egy példát idefűnk: „Egy kicsiny falu végén, éppen az országút mentén, egy pirosfedelű ház volt. A házban egy ember és egy asszony lakott.“ Talán így jobb lett volna: „Egy kis falu végén, éppen az országút mentén, volt egy pirosfedelű ház. Abban lakott egy ember meg egy asszony.“

Kerecsényi Dezső.

Divald Kornél: Felvidéki séták. (A Szent István-Társulat kiadása.) A magyar műtörténet egyik legkiválóbb munkása szólal meg hosszú hallgatás után a jelzett kötetben. Igaz, hogy ez a munka nem tisztán tudományos jellegű, inkább azt lehetne mondani róla, emlékséta Divald Kornél alapvető művelődéstörténeti felfedezéseinek felvidéki tájai felé, mégis annyi tanulságot nyújt, oly sokirányú tudományos értéket tartalmaz, mint a legkitűnőbb szakmunka. Divald Kornél, a tudós mellett lépten-nyomon ott van Tarezai György, az író. E kettős ihletés nyomán vonzó, meleg világosságban ragyog ismét elénk a Felvidék közép- és renaissance-kori művészete. Nem a tudós író, hanem a kutatás tipikus természetén múlik, hogy sok az adata, a megismétlődő részlete. De ezek mind összetevődnek Divald Kornél művészettudományi hátterezésében s főleg a magyar renaissance szellem-történeti irányának ábrázolásává alakulnak. Nem kis érdeme a munkának az a sok tudományos indítás, melyet olvasás közben támaszt. Ezek között talán a legfontosabb a